

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 23.5.2018
COM(2018) 412 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου για το 2018

**και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της
Κύπρου για το 2018**

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου για το 2018

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου για το 2018

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 22 Νοεμβρίου 2017, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 22 Μαρτίου 2018. Στις 22 Νοεμβρίου 2017, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

³ COM (2018) 412 final.

⁴ P8_TA(2018)0077 και P8_TA(2018)0078.

μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 22 Μαρτίου 2018. Στις 14 Μαΐου 2018, το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ»).

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Κύπρος θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης σχετικά με την οικονομική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1, 3 και 5.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2018 για την Κύπρο⁵ δημοσιεύτηκε στις 7 Μαρτίου 2018. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Κύπρου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 11 Ιουλίου 2017, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Κύπρου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 7 Μαρτίου 2018⁶. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η χώρα είναι σημαντικό να αντιμετωπίσει τη μεγάλη σώρευση ανισορροπιών με τη μορφή υπερβολικού ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους, και το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- (4) Η Κύπρος υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2018 στις 19 Απριλίου 2018 και το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2018 στις 30 Απριλίου 2018. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση⁸.

⁵ SWD(2018) 211 final.

⁶ COM(2018) 120 final.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁸ COM(2014) 494 final.

- (6) Η Κύπρος επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2018, η κυβέρνηση θέτει ως στόχο την επίτευξη δημοσιονομικού πλεονάσματος σε ονομαστικούς όρους ύψους 1,7 % του ΑΕΠ το 2018 και ελαφρά χαμηλότερου του 2,0 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο που καλύπτει το πρόγραμμα. Ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, με τη μορφή ισοσκελισμένης δημοσιονομικής θέσης σε διαρθρωτικούς όρους, έχει προγραμματιστεί να επιτευχθεί στη διάρκεια της περιόδου 2018-2021. Έπειτα από τη μείωσή του σε περίπου 97,5 % του ΑΕΠ το 2017, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 105,6 % το 2018, ενώ στη συνέχεια προβλέπεται να εμφανίσει σταθερή μείωση, υποχωρώντας σε 88 % μέχρι το 2021, σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2018. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβλέψεις είναι ευλογοφανές. Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις μακροοικονομικές παραδοχές που παρουσιάζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας αφορούν το ενδεχόμενο αρνητικών εξελίξεων, συνδέονται δε κυρίως με το μεγάλο απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων στον χρηματοπιστωτικό τομέα.
- (7) Στις 11 Ιουλίου 2017, το Συμβούλιο συνέστησε στην Κύπρο να διατηρήσει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο το 2018. Αυτό συνάδει με μέγιστο ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁹ ύψους 1,9 % το 2018, ποσοστό που αντιστοιχεί σε επιτρεπόμενη επιδείνωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά 0,4 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,8 % του ΑΕΠ το 2018 και 0,5 % του ΑΕΠ το 2019, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Η Κύπρος προβλέπεται να συμμορφωθεί με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2018 και τον κανόνα για το χρέος το 2019. Συνολικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Κύπρος προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2018 και το 2019. Ταυτόχρονα, οι εξελίξεις των δαπανών θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ιδίως ενόψει πιθανών μελλοντικών κινδύνων για την ευρωστία των εσόδων.
- (8) Παρά τις πρόσφατες προσπάθειες στους τομείς των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ποιότητας των κανονιστικών ρυθμίσεων και της κινητικότητας του προσωπικού, η αναποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση και έχει αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Εξακολουθούν να είναι σε εκκρεμότητα οι βασικές νομοθετικές προτάσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για νομοσχέδια σχετικά με τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι αδυναμίες που υπάρχουν στο πλαίσιο διακυβέρνησης για τις κρατικές οντότητες θα μπορούσαν να διευκολύνουν τη δημιουργία υπό αίρεση υποχρεώσεων του δημοσίου και να υπονομεύσουν την επενδυτική ικανότητα σε βασικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, όπως οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια. Η συγκράτηση του μισθολογικού κόστους στον δημόσιο τομέα έχει επισημανθεί ως σημαντική συνιστώσα της δημοσιονομικής εξυγίανσης στην Κύπρο. Ωστόσο, η

⁹ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Τα έκτακτα μέτρα, τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και στο σκέλος των δαπανών, συμψηφίζονται.

ισχύουσα συλλογική σύμβαση η οποία περιορίζει την αύξηση των μισθών στον δημόσιο τομέα λήγει το 2018 και εξακολουθεί να μην υπάρχει μια μονιμότερη λύση.

- (9) Στα τέλη Δεκεμβρίου του 2017 εγκρίθηκε μια εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς και ψηφίστηκε το σχετικό σχέδιο δράσης. Ο υφιστάμενος φορέας καταπολέμησης της διαφθοράς εξακολουθεί να μη διαθέτει επαρκείς πόρους, αλλά η κυβέρνηση μελετά τη δημιουργία ενός νέου ανεξάρτητου οργανισμού. Διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες, όπως τα σχέδια νόμων για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, τις ομάδες συμφερόντων και τη δήλωση περιουσιακών στοιχείων, είναι επί του παρόντος υπό κοινοβουλευτικό έλεγχο και, εφόσον εγκριθούν, θα συμβάλουν επίσης στην ενίσχυση του εθνικού πλαισίου καταπολέμησης της διαφθοράς.
- (10) Όπως αναφέρεται στη σύσταση του 2018 για τη ζώνη του ευρώ, η καταπολέμηση των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού είναι ζωτικής σημασίας για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων, τη δίκαιη μεταχείριση των φορολογουμένων και την προστασία των δημόσιων οικονομικών. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ των κρατών μελών καθιστούν αναγκαία την ανάληψη συντονισμένων ενεργειών σε επίπεδο εθνικών πολιτικών για τη συμπλήρωση της νομοθεσίας της ΕΕ. Τα υψηλά επίπεδα των πληρωμών μερισμάτων και τόκων (σε σχέση με το ΑΕΠ) εξακολουθούν να υποδηλώνουν ότι οι φορολογικοί κανόνες της Κύπρου χρησιμοποιούνται από εταιρείες που επιδίδονται σε επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Η μη παρακράτηση φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων (δηλ. από κατοίκους της ΕΕ σε κατοίκους τρίτων χωρών) πληρωμών μερισμάτων, τόκων και, σε πολλές περιπτώσεις, δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα στην Κύπρο προς κατοίκους τρίτων χωρών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πλήρη αποφυγή των φόρων επί αυτών των πληρωμών, εάν δεν υπόκεινται σε φορολογία ούτε στη δικαιοδοσία του αποδέκτη τους. Η απουσία αυτών των φόρων, σε συνδυασμό με τους κανόνες περί φορολογικής κατοικίας των νομικών προσώπων, ενδέχεται να συνεχίσει να διευκολύνει τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Τα καθεστώτα έκπτωσης πλασματικών τόκων, καίτοι συμβάλλουν στη μείωση της μεροληπτικής μεταχείρισης μεταξύ χρεωστικών τίτλων και ιδίων κεφαλαίων, μπορεί να χρησιμοποιούνται και για σκοπούς φοροαποφυγής, εάν δεν υπάρχουν αποτελεσματικοί αντικαταχρηστικοί κανόνες. Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα πρόσφατα θετικά μέτρα που εξαγγέλθηκαν ή θεσπίστηκαν (δηλ. την εξαγγελθείσα αναθεώρηση των κανόνων περί φορολογικής κατοικίας νομικών προσώπων, τις σχεδιαζόμενες αλλαγές των διατάξεων περί ενδοομιλικής τιμολόγησης). Με βάση πρόσφατες ανταλλαγές απόψεων, η Επιτροπή θα συνεχίσει τον εποικοδομητικό διάλογο για την καταπολέμηση των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού των φορολογουμένων.
- (11) Οι αναποτελεσματικότητες του δικαστικού συστήματος εξακολουθούν να επηρεάζουν την ταχεία εκδίκαση των αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Οι επαχθείς αστικές διαδικασίες και η ανεπαρκής εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αποθαρρύνουν τις τράπεζες να χρησιμοποιούν τα πλαίσια αφερεγγυότητας και εκποιήσεων ώστε να μειώσουν τον όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Έχει ξεκινήσει μια σειρά μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων προβλημάτων στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης, ιδίως της περιορισμένης ψηφιοποίησης των δικαστηρίων και της έλλειψης δια βίου κατάρτισης για δικαστές.
- (12) Η χρήση των νέων πλαισίων αφερεγγυότητας και εκποιήσεων παραμένει περιορισμένη, πράγμα που υπονομεύει τις προσπάθειες για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Συγκροτήθηκε μια ομάδα εργασίας ενδιαφερόμενων

φορέων προκειμένου να εξετάσει την εφαρμογή και τις επιδόσεις των πλαισίων. Λήφθηκαν ορισμένα διοικητικά μέτρα για τη μείωση των καθυστερήσεων στην έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας. Ωστόσο, ο όγκος καθυστερήσεων συνεχίζει να είναι μεγάλος και εξακολουθεί να μην έχει δοθεί διαρθρωτική λύση για την αντιμετώπιση των ανεπαρειών του συστήματος συναλλαγών επί ακινήτων (δηλαδή έκδοση και μεταβίβαση τίτλων ιδιοκτησίας).

- (13) Το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει η βασική αδυναμία του τραπεζικού τομέα και επηρεάζει την προσφορά πιστώσεων. Οι τράπεζες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια κατά την άσκηση των αξιώσεών τους έναντι υπερήμερων οφειλετών και η ελλιπής πειθαρχία στην αποπληρωμή εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα. Κατά τη διάρκεια του 2017, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώθηκαν, αν και με άνισο τρόπο μεταξύ των τραπεζών, ως αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης του χρέους μέσω διαγραφών χρέους και συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με περιουσιακά στοιχεία. Εξακολουθούν να υπάρχουν αβεβαιότητες ως προς τη βιωσιμότητα των μεθοδεύσεων των τραπεζών για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, δεδομένου ότι οι νέες υπερημερίες και αναδιαρθρώσεις δανείων παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και αυξάνεται η άμεση έκθεση των τραπεζών στην αγορά ακινήτων. Αυτοί οι παράγοντες υπογραμμίζουν την ανάγκη για ταχεία εφαρμογή μιας πιο ολοκληρωμένης στρατηγικής για την επιτάχυνση της εξυγίανσης των ισολογισμών των τραπεζών, με τη δέουσα προσοχή στις κοινωνικές επιπτώσεις για τις ευάλωτες ομάδες και με προσεκτικό σχεδιασμό κινήτρων για την ενίσχυση της πειθαρχίας στην αποπληρωμή. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, θεωρείται αναγκαία η τροποποίηση της νομοθεσίας για να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική εκτέλεση των απαιτήσεων και να διευκολυνθεί η πώληση δανείων, μεταξύ άλλων όσον αφορά την προστασία των δανειοληπτών και την καθιέρωση ηλεκτρονικών πλειστηριασμών. Επιπλέον, η διακυβέρνηση και η διοικητική ικανότητα της εποπτείας των ασφαλιστικών και των συνταξιοδοτικών ταμείων παραμένει ανεπαρκής. Η κυβέρνηση προτίθεται να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις για την αντιμετώπιση του θέματος αυτού εντός του 2018.
- (14) Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη είχε ως αποτέλεσμα κάποια πρόοδο στους τομείς των στρατηγικών επενδύσεων, της επιχειρηματικότητας και της βελτίωσης της νομοθεσίας. Ωστόσο, άλλες σημαντικές μεταρρυθμίσεις έχουν τελεσιουργήσει, και συγκεκριμένα η χορήγηση αδειών για την έγκριση επενδυτικών σχεδίων. Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση έχει βελτιωθεί, χάρη σε ορισμένες βελτιώσεις όσον αφορά τις απαιτήσεις εξασφαλίσεων, αλλά εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πρόβλημα, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις. Τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης βασίζονται κυρίως σε επιχορηγήσεις. Οι εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως τα επιχειρηματικά κεφάλαια, η χρηματοδότηση με μέσα μετοχικού κεφαλαίου ή η συμμετοχική χρηματοδότηση, παραμένουν περιθωριακές για τις κυπριακές επιχειρήσεις. Οι προσπάθειες ιδιωτικοποίησης με στόχο την προσέλκυση ξένων επενδύσεων για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, έχουν σε πολλές περιπτώσεις ανασταλεί και λίγα μόνο προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων προχωρούν σταδιακά (π.χ. λιμένας της Λάρνακας).
- (15) Η απασχόληση σημειώνει αύξηση και η ανεργία υποχωρεί με ταχείς ρυθμούς, μολονότι παραμένει σε υψηλά επίπεδα μεταξύ των νέων και των μακροχρόνια ανέργων. Συνεχίζονται οι προσπάθειες για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης. Πάντως, η παροχή υπηρεσιών στους εργοδότες, η κατηγοριοποίηση των πελατών, η εξατομικευμένη καθοδήγηση και ενεργοποίηση, μεταξύ άλλων και για τους αποδέκτες ελάχιστου εγγυημένου

εισοδήματος, εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση. Το ποσοστό των νέων (15-24 ετών) εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης παραμένει από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Τα μέτρα για την προσέγγιση των νέων και την έγκαιρη και την κατάλληλα προσαρμοσμένη παροχή βοήθειας σε αυτούς είναι περιορισμένα, όπως επιβεβαιώνεται από τους χαμηλούς αριθμούς στα αντίστοιχα συστήματα ενεργοποίησης.

- (16) Ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού τομέα έχει προχωρήσει, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις. Στις πρόσφατες θετικές εξελίξεις περιλαμβάνεται η διεξοδική αναθεώρηση των σχολικών προγραμμάτων και η εφαρμογή ενός νέου συστήματος διορισμού για τους εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικές δαπάνες της Κύπρου είναι υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ, γεγονός που καταδεικνύει την ισχυρή προσήλωση της χώρας στον στόχο της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικές επιδόσεις παραμένουν ανεπαρκείς και η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου, αν και βρίσκεται πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, έχει αυξηθεί σημαντικά. Η συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι χαμηλή, η μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών παραμένει σε εκκρεμότητα, ενώ μεγάλο ποσοστό αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξακολουθεί να εργάζεται σε επαγγέλματα που δεν απαιτούν πανεπιστημιακό πτυχίο.
- (17) Η Κύπρος σημείωσε σημαντική πρόοδο στον τομέα του συστήματος υγείας με τη θέσπιση νομοθεσίας για τη δημιουργία του νέου Εθνικού Συστήματος Υγείας. Το νέο σύστημα αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης, στην καθολική ιατροφαρμακευτική κάλυψη, τη μείωση του επιπέδου των άμεσων πληρωμών από τους ασθενείς και την αύξηση της αποδοτικότητας της παρεχόμενης περίθαλψης στον δημόσιο τομέα. Πριν το σύστημα καταστεί πλήρως λειτουργικό το 2020, υπάρχουν μείζονες προκλήσεις υλοποίησης και επενδυτικές ανάγκες. Πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την αποτροπή ενδεχόμενων υπερβάσεων του κόστους, τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των παρόχων υπηρεσιών υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, την καθιέρωση ηλεκτρονικών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας και τη δημιουργία ενός Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων. Το επίπεδο των παροχών μακροχρόνιας περίθαλψης είναι χαμηλό και εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.
- (18) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Κύπρου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2018 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2018 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2018, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Κύπρο κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Κύπρο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (19) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2018 και είναι της γνώμης ότι η Κύπρος αναμένεται να συμμορφωθεί με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (20) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της παρούσας αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και το

πρόγραμμα σταθερότητας. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 5 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κύπρο να λάβει μέτρα το 2018 και το 2019 προκειμένου:

1. Να εγκρίνει βασικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα, ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, καθώς και τη διακυβέρνηση των κρατικών οντοτήτων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. Να εντείνει τις προσπάθειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος μέσω της επανεξέτασης των αστικών διαδικασιών, τη μεγαλύτερη εξειδίκευση των δικαστηρίων και τη δημιουργία ενός πλήρως λειτουργικού συστήματος «ηλεκτρονικής δικαιοσύνης». Να λάβει μέτρα για την πλήρη εφαρμογή των πλαισίων αφερεγγυότητας και εκποιήσεων και να διασφαλίσει αξιόπιστα και ταχύρρυθμα συστήματα για την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας και τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων κυριότητας ακίνητης περιουσίας.
3. Να επιταχύνει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων με την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής, που θα περιλαμβάνει και τροποποιήσεις της νομοθεσίας ώστε να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική εκτέλεση των απαιτήσεων και να διευκολυνθεί η πώληση δανείων. Να ενοποιήσει και να ενισχύσει την εποπτεία των ασφαλιστικών εταιρειών και των συνταξιοδοτικών ταμείων.
4. Να δώσει προτεραιότητα στην υλοποίηση των βασικών στοιχείων του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη, ιδίως διευκολύνοντας την επίσπευση των στρατηγικών επενδύσεων, και να λάβει πρόσθετα μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Να βελτιώσει την απόδοση των κρατικών επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων με τη συνέχιση της εφαρμογής των προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης.
5. Να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και να ενισχύσει την προσέγγιση και τη στήριξη της ενεργοποίησης των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Να ολοκληρώσει τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος και του συστήματος κατάρτισης, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και δράσεων για την ενίσχυση των ικανοτήτων στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Να λάβει μέτρα ώστε να εξασφαλίσει ότι το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα καταστεί πλήρως λειτουργικό το 2020, όπως είχε σχεδιαστεί.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*